

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1971

BRNO 1972

menáky, hrotitá kladívka k úpravě otvorů v podkovách a kusy železného odpadu se stopami sekání, nalezené na severozápadním konci parkánu v blízkosti hradby. Další nalezené koňské podkovy nebo jejich zlomky mají opět jednotný charakter, jsou spíše menších rozměrů, bez hmatců, ozuby tvoří šikmo vpřed vykované kvádríky na patkách dlátovitě ukončených a ohnutých vzhůru. Podkovářské hřebíky mají na čtyřbokém hrotu vertikálně zploštělou hlavu hřibovité formy. S chovem koní souvisí dále nálezy dvou hřebelců k česání. Jsou korýtkovitého tvaru se zubatým okrajem a trnem pro rukojeť. O obdobném účelu svědčí i nálezy dalšího udidla a železné součásti uzdění. Jezdecké ostruhy mají oblouček vzadu lomený a zakončený krátkým rozeklaným trnem s otvory pro čep hvězdice, ramena obloučku jsou horizontálně prohnutá, na koncích mají očka k upevnění. S vybavením vozů souvisí např. nález oka držáku, kování zápřežních vah, zákolníku a částí kolových obruží. Řetěz má typické protáhlé články (takové známe např. z kartuzie v Dolanech nebo jako zabezpečovací součásti středověkých knižních vazeb). Pozoruhodný je nález břitvy: její táhlá lichoběžníková čepel má dlouhý trn, obalený měděným plechem, v jeho širší části je otvor pro čep rukojeti, na konci trnu je příčně formována oválná úchytká, sloužící k vyklápění čepele ze střenky. Nalezené nože mají v čepeli tvar táhlého hrotitého oblouku, nebo mají rovné ostří a obloukový hřbet, držadlo mělo obvykle střenku drženou nýty. Zvláštní je zámek puklicového tvaru s klíčovým otvorem, na jehož duté straně se uchovala část mechanismu. Klíče k válečkovým závěsným zámkům mají většinou držadla ukončená kroužky a složitě profilovanou zubovou část. Součástmi uzávěrů jsou také petlicová oka. Ojedinele byla nalezena ocílka, dále pantová skoba, část ozubené čepele srpů a zlomek pořízu. S výhradou zaznamenáváme nález těžké motyky (klučnice) na balvanové baště. Hřebíky různých velikostí jsou obvykle čtyřhranné hroty, často bez hlav nebo s hlavami, tvaru příčného břevna nebo zdobnějších lavičnickových tvarů. Zvláštní je hřeb s kotoučovou puklicovou završenou hlavou, na jehož hrotu jsou dvě pružiny, které svým tlakem přidržovaly hřeb v otvoru.

Nálezy skla se vyskytly jen v malém počtu. Na plošině byla nalezena kulička poněkud nepravdělně modelovaná, s pupíkem, tmavozeleně zbarvená, průměr 16,8 mm. V destrukci mimo vnější hradbu byly rozptýleny zelenohnědě zbarvené zlomky skla, pravděpodobně části okenních kotoučků.

Poznámka:

¹ Č. j. 2705/71-II/2.

Grabung der mittelalterlichen Akropolis des Burgwalles Tepenec im Jahre 1971 (Kataster Jívová, Bez. Olomouc). Die Grabung der mittelalterlichen Akropolis des Burgwalles setzte sich in ihrer Endetappe zur Aufgabe, vor allem den äusseren Wall, besonders den südöstlichen und nordwestlichen und teilweise seinen nordöstlichen Abschnitt zu erforschen. Ausserdem war durch eine weitere Sonde das Wallprofil untersucht und die sog. Steinblockbastion unter dem nordöstlichen Abhang der Akropolis gereinigt worden. Gleichzeitig wurde festgestellt, dass die Felswand, welche die Burg auf der nordwestlichen und vorwiegend auf der südwestlichen Seite begrenzt, in das Innere des Burgareales durch die natürliche Abtrennbarkeit der Steinblöcke zurücktritt, so dass auf diese Weise der wesentliche Teil der Überreste des Burgpalastes vernichtet wurde.

Im Fundgut sind zahlenmässig Gegenstände vom Kampfcharakter (Steinprojekte, Pfeilspitzen), die Ausstattung einer Schmiedewerkstätte (spezielle Hämmer), ferner Belege der Holzverarbeitung (Schnitzmesser), Wagenbeschlagstücke (Achsenagel, Teile von Wagenreifen, Ringe zur Deichselwaage), Teile der Reiterausrüstung (Sporen, Zäune, Hufeisen, Pferdestriegel, Schnallen, Ringgeflecht) sowie persönliche Gebrauchsgegenstände (Rasiermesser, Messer) usw. vertreten. Die Keramik ist von einem typischen Siedlungscharakter, das Scherbenmaterial konnte praktisch nicht zufriedenstellend rekonstruiert werden. Typisch sind Topfformen mit geöffnetem abgerundetem Rand und einer feinen überhängenden Krause ober dem Halse, die manchmal erscheinen am Rande zwei geritzte Wellenlinien, von welchen die untere als erste geritzt ist. Typisch und verhältnismässig am prunkvollsten sind Schüsseln, deren herausgezogener Rand auf der oberen Fläche Rippen, eine geritzte mehrfache Wellenlinie oder einen Stempelabdruck trägt, was oft mit rotbraunen Strichen kombiniert ist, welche auch am Boden vorkommen. Zur Gruppe der rotbemalten Keramik gehören auch Topf- oder Krugformen mit dünner Wand, deren plastische, meist gerillte Verzierung durch eine farbige Linie ergänzt ist.

STŘEDOVĚKÉ TVRZIŠTĚ PŘEROVEC U ŠTÍTINY (okr. Opava)

LEA WIEGANDOVÁ, Ostravské muzeum Ostrava
(Tab. 106)

Na zalesněném ostrohu o nadmořské výšce 385 m, východně od osady Přerovec, okr. Opava, se nachází středověká tvrz. První písemné zprávy o tvrzišti se váží k roku 1513. R. 1576 je Přerovec

jmenován jako pustý zámek — Jindřich Štíp byl obviněn, že drží ve svém vlastnictví pustý zámek Přerovec a ves Lhotku, aniž by měl k tomu právo.¹

V 30. letech zde kopal L. Černín a jeho nálezy — zlomky keramiky, ostruhy, hroty kopí, nože a d. — jsou uloženy ve Slezském muzeu v Opavě.

V květnu 1971 provedlo Ostravské muzeum zaměření objektu. Vlastní areál tvrziště přibližně lichoběžníkovitého tvaru o max. délce 50 m a max. šířce 40 m byl dokola obklopen příkopem, obehnaným valem. Ze strany západní, jižní a východní byl příkop vyhlouben do terénu, jehož strmé svahy tvořily již samy o sobě ochranný val. Na severní straně je v terénu dosud patrný pozůstatek vybudovaného kamenného valu. V severovýchodní části areálu byla položena malá sonda, obsahující zlomky keramiky a dva železné hřeby.

P o z n á m k a :

¹ V. Prasek, Topografie Opavska, pozůstalost, sv. 3, 50
L. Hosák, Historický místopis, 1933—1938, 748—749.

Die mittelalterliche Feste Přerovec bei Štítina (Bez. Opava). Die mittelalterliche Feste Přerovec liegt auf einem bewaldeten Gebirgsausläufer 385 m über dem Meeresspiegel östlich der Gemeinde Přerovec. Die ersten schriftlichen Berichte über die Feste binden sich zum Jahre 1513. Im Jahre 1576 wurde Přerovec als eine Schlosswüstung erwähnt.

In den 30. Jahren grub hier L. Černín und seine Funde — Keramikbruchstücke, Sporen, Lanzenspitzen, Messer usw. — sind im Schlesischen Museum in Opava deponiert.

Im Mai 1971 führte das Ostrauer Museum eine Vermessung des Objektes durch. Das eigentliche Areal der Feste war ungefähr trapezförmig, max. 50 m lang und max. 40 m breit und ist rings mit einem Graben umgeben, der von einem Wall umfriedet ist. Von der West-, Süd- und Ostseite war der Graben in das Terrain eingetieft, dessen steile Abhänge schon allein einen Schutzwall bildeten. Auf der Nordseite sind bisher im Terrain Überreste des errichteten Steinwalles sichtbar. Im nord-östlichen Teil des Areales wurde eine Sonde gelegt, die Keramikbruchstücke und zwei eiserne Nägel enthielt.

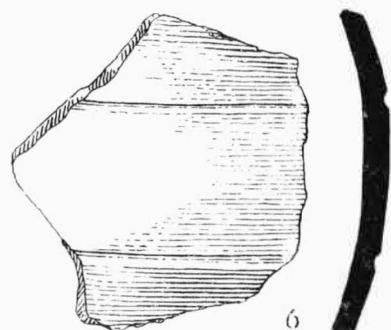
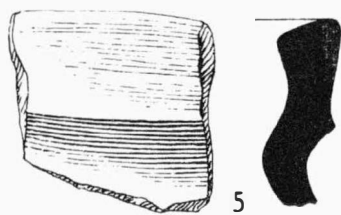
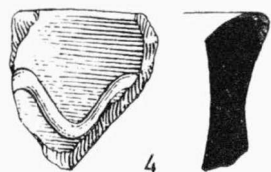
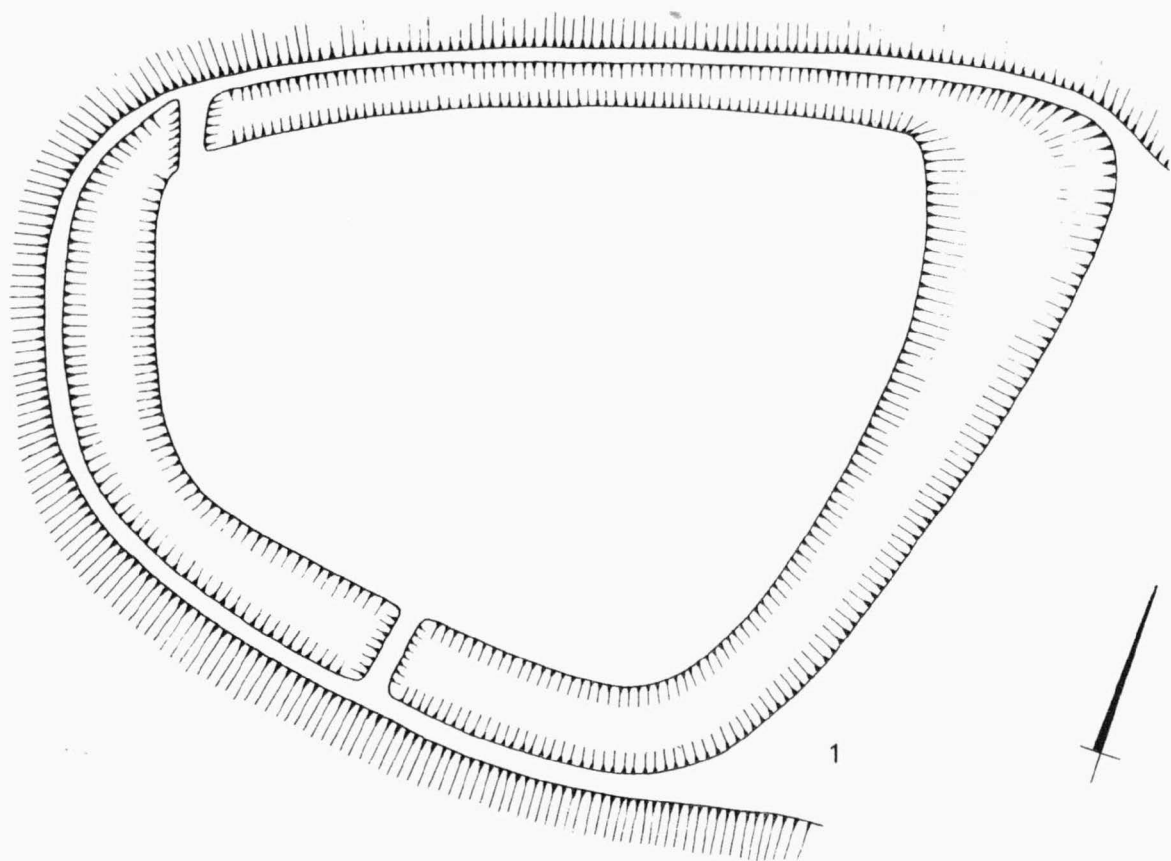
KERAMIKA Z NÁLEZU TOLARŮ V MĚSTĚ LIBAVĚ (okr. Olomouc)

VÁCLAV BURIAN, Vlastivědný ústav, Olomouc
(Tab. 107)

Koncem roku 1970 byl v Městě Libavě objeven depot 32 tolarů různých zemí z let 1569—1624, který byl Vojenskou obvodovou prokuraturou odevzdán v lednu 1971 Vlastivědnému ústavu v Olomouci. Podle numismatických hledisek nutno klást datum jeho uložení do roku vzniku nejmladších ražeb (1624) nebo brzy poté. Spolu s mincemi byly zachráněny zbytky keramiky, pocházející ze dvou časových vrstev.

Mince byly uloženy do nádoby s poklicí, které přes značnou neúplnost (chybí především profil okraje) ukazují svými formami na 14., nejpozději 15. století. Z nádoby se uchovala pouze dolní část. Keramický materiál má příměs pískových zrn, je zbarven okrově. Dno průměru 4 cm je mírně vyklenuto dovnitř, jeho vnější plocha nese stopu po odříznutí. Dochovaná část výdutě má uvnitř rytou šroubovici, která je volutovitě ukončena ve středu dna. Rovněž zbylá část poklice má příměs písku, je zbarvena hnědě a šedě, na zbytku kuželovitého pláště je nasazeno pečetiřkové držadlo. Současně nalezený zlomek okraje talíře je dobově souhlasný s uložením nálezu. Má typické znaky habánské hrnčiny po r. 1600. Jemný okrově zbarvený materiál je zdoben engobou: na bílém podkladu tmavě manganový a hráškově zelený lineární a rostlinný dekor. Okraj talíře je na vnější straně oblounově ovalený, průměr ca 24 cm.

Keramik aus dem Talerfund in der Stadt Libava (Bez. Olomouc). Der Fund von 32 Talerprägungen aus den Jahren 1569—1624 war in einem Gefäß mit Deckel deponiert, welches zeitlich in das 14. bis 15. Jh. gehört. In diesem Zusammenhang fand man auch das Bruchstück eines Tellers mit typischen Merkmalen der Habaner Töpferkunst aus der Zeit nach 1600.

Tab. 106

Přerovec (okr. Opava). Středověká tvrz. 1 plán tvrze a opevnění; 2–6 nálezy ze sondy. — Mittelalterliche Feste.
 1 Plan der Feste und der Befestigung; 2–6 Funde aus der Sonde.

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1971

Vydává: Archeologický ústav ČSAV v Brně, sady Osvobození 17/19

Odpovědný redaktor: Akademik Josef Poulík

Redaktoři: Dr. A. Medunová, dr. J. Meduna, dr. J. Říhovský

Překlady: Dr. R. Tichý, E. Tichá

Kresby: Doc. dr. B. Klíma, M. Bálek, S. Janák, A. Životská

Na titulní obálce: Nádobka z eneolitického sídliště v Brně-Lískovci

Tiskem: Grafia, n. p., Brno, provozovna 04, Gottwaldova 21

Vydáno jako rukopis — 450 kusů — neprodejné